

Зміст:

(Натисніть на заголовок для переходу на текст)

Загальні питання

[У МКІП визначили пріоритетні напрями антикорупційної діяльності до 2025 року](#)

[Мінкульт запропонував ЮНЕСКО публікувати матеріали про війну українською мовою. – Антоніна Гороховська](#)

[Деконструюючи імперію. – Анастасія Платонова](#)

До дня народження Т. Шевченка

[У Дубаї відбулися VIII громадські Шевченківські читання в ОАЕ. – «Емірати сьогодні»](#)

[У Казахстані відбувся вечір пам'яті Тараса Шевченка](#)

Подолання наслідків русифікації та тоталітаризму

[У двох населених пунктах Львівщини демонтують радянські пам'ятники. – Юлія Лаврук](#)

Мовні питання

[Понад 50% українців вважають недоречним створення культурних продуктів російською мовою](#)

Благодійність. Меценатство

[У Києві відбудеться документально-музичний перформанс від Vidlik Projects. – Анастасія Коропецька](#)

[Рок-гурт «Кому Вниз» відзначить свій ювілей двома благодійними концертами у Львові та Києві](#)

Театр

[Радикальна уява, або як виглядає утопія в сучасному театрі. Інтерв'ю з драматургинею Любов'ю Ільницькою. – Катерина Яковленко](#)

Музика

[Шевченківська премія-2023. Хто переміг у номінації «Музичне мистецтво»](#)

[Нова українська музика: найкраще за тиждень. – Макс Чухліб](#)

Що не так з дистрибутором Believe, який продовжує працювати в Україні та росії? Дослідження Molfar. – Яна Ільків

Візуальні мистецтва

В Антарктиді українські полярники організували інсталяцію, що нагадує про їхній дім. – Поліна Горлач

Кіномистецтво. Кінопрокат

Міжнародний кінофест короткого метра у Франківську отримав близько 600 заявок

У мережі з'явився фільм про вокаліста гурту Reve та Stohne Максима Остяка, який загинув на війні. – Яна Ільків

«Рашизм і фашизм – це просто гра слів. Сутність та ж сама», – режисер фільму про становлення режиму в росії. – Марія Спалек

«Діти бомбосховищ» – фільм, який варто показувати полоненим росіянам. – Марія Спалек

Містичний трилер «Еґрегор» вийде на великі екрани у квітні

Мультфільм «Мавка. Лісова пісня» вийде у прокат більш як у 80 країнах

Оскар-2023: Химерний пацифізм та назріла переоцінка. – Кромф Ігор

Це не їхня війна, – чому на Оскарі-2023 проігнорували Україну. – Наталія Гулій

На західному «кінофронті» – без змін: як пояснити ганьбу та лицемірство на Оскарі-2023. – Костянтин Довгань

російська пропаганда діє, – продюсер пояснив, чому український фільм не переміг на Оскарі. – Марія Касій

Розчарування бутербродом. Медійники та політики відреагували на вручення «Оскара» фільму про Навального. – Гала Склярєвська

«Оскар – 2023»: Я нікому нічого не винен. – Лєна Чичєніна

Цинізму немає меж: російський режисер, нагороджений путіним, зніме фільм про дітей з Бахмута. – Наталія Гулій

Просвітництво

У театрі в Цюріху створили Ukrainian kiosk: першою гостею стала Оксана Забужко. – Ганна Щокань

Охорона культурної спадщини

Флешмоб із популяризації нематеріальної спадщини охопив всю Україну – МКІП

Бібліотечна справа. Читання

З'явилася мапа просторів із українськими книжками за кордоном

Релігія

В УПЦ МП заявили, що не підуть із Лаври. – Таня Матяш

Культура національних меншин. Закордонні українці

На фестивалі в Малайзії представили українську культуру та кухню

***

На сторінках Верховної Ради поширили фейк про українську мову. – Юлія Поліковська

Литва зобов'язує інтернет-провайдерів обмежити доступ до російських телеканалів

Компанія Apple презентувала застосунок для прослуховування класичної музики. – Юлія Поліковська

Загальні питання

У МКІП визначили пріоритетні напрями антикорупційної діяльності до 2025 року

Так, серед пріоритетних напрямів МКІП: максимальна доступність інформації щодо об'єктів культурної спадщини, а також усіх рішень стосовно спадщини; трансформація законодавства у сфері культурної спадщини з метою створення дієвих механізмів її захисту; реалізація цифрових проєктів зі створення та наповнення реєстрів об'єктів нерухомої культурної спадщини, музейних предметів державної частини Музейного фонду України; інформаційно-просвітницька діяльність; протидія дезінформації. «МКІП постійно працює над побудовою чітких та прозорих процедур у сфері культурної спадщини та інших сферах нашої діяльності. Міністерство постійно трансформується з урахуванням вимог воєнного часу та визначених Урядом пріоритетів. Наразі працюємо над цифровізацією та діджиталізацією сфери культури, адже це потужний інструмент для зниження корупційних ризиків. Крім того, ефективні комунікації на рівні держави мають формувати нульовий рівень толерантності до корупції», – наголосив міністр культури та інформаційної політики О. Ткаченко. Джерело:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3681993-u-mkip-viznacili-prioritetni-naprami-antikorupcijnoi-dialnosti-do-2025-roku.html>

Мінкульт запропонував ЮНЕСКО публікувати матеріали про війну українською мовою. – Антоніна Гороховська

Міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко звернувся до ЮНЕСКО та Центру всесвітньої спадщини з пропозицією публікації матеріалів на вебсторінці «War in Ukraine» не тільки офіційними мовами ЮНЕСКО, а також й українською. Наразі публікація матеріалів на платформах відбувається англійською, арабською, іспанською, китайською, російською, французькою. У міністерстві зазначають, що публікація новин українською мовою – це унікальна можливість для українців й українських біженців, які у даний момент перебувають за кордоном, ознайомлюватися з актуальною і перевіреною інформацією про війну, а також діяльністю ЮНЕСКО на підтримку України саме рідною мовою. Докладніше:

<https://www.unn.com.ua/uk/news/2019094-minkult-zaproponuvav-yunesko-publikuvati-materiali-pro-viynu-ukrayinskoyu-movoyu>

Деконструюючи імперію. – Анастасія Платонова

«З початком широкомасштабного російського вторгнення деколонізаційні практики – в полі культури та поза ним – вийшли на принципово новий рівень. Драматичний воєнний час змусив нас активно переосмислювати і власну оптику, і лінзу, крізь яку на Україну дивиться цивілізований світ. Це відбулося дуже природно: українські публічні інтелектуали, дипломати й люди культури, що зі стартом великої війни розвернули свою практику назовні, в міжнародний вимір, мусили швидко і зрозуміло пояснити світові, в чому полягає справжня природа й цієї війни, й історії російсько-українських відносин. І це виявилось завданням не з простих.

Нам належало в максимально стислі терміни „запакувати” у прості стейтменти не лише меседжі, що протидіяли б інформаційній агресії росії, але й коротко пояснити кількасотрічну історію наших взаємин. Ту історію, де були Батуринська різанина, зруйнування Запорізької Січі, Емський указ, Розстріляне відродження, Голодомор, репресії 30-х, 60-х і навіть 80-х, концепція малоросів (little russians), привласнення української культури та історії, спроби стирання української ідентичності і ще багато того, що не вміщається в голову середньостатистичного європейця. І все це „без відриву” від війни, що в перші місяці не сходила з перших шпальт світових видань. Доки росія несла у світ неоконкретні меседжі про „нацистський режим” та „ми – один народ, у нас одна мова та релігія”, ми мусли швидко оприявнити її імперське обличчя й неоконкретну природу цієї війни. Бо саме це пояснювало небезпеку для всього цивілізованого світу: якщо росіяни імперці (а так і є), то до їхньої улюбленої тези про „кордони росії не закінчуються ніде” слід ставитися максимально серйозно – як до обіцянки йти так далеко, як їм дозволять. У перші ж місяці після початку широкомасштабного вторгнення стало очевидно, що одним із головних майданчиків боротьби буде міжнародне публічне поле... Дискурс про „хороших росіян” приховує, що ті, хто зуміє видатися „хорошим”, уникнуть громадянської відповідальності за війну. А наратив „це путін, а не Пушкін” маніпулює зламаним причинно-наслідковим зв'язком, адже без Пушкіна й решти імперської культури, що століттями формувала мислення росіян, не було би сьогоднішньої росії з її колоніальним мисленням та сліпим захопленням власною вигаданою величчю. Саме тому було вкрай важливо спробувати хоч десь „вимкнути мікрофон” росіянам, що історично мали значно краще представництво в міжнародному політичному, мистецькому та академічному світі. І чий голос (байдуже, чи правду він говорив) доти майже завжди звучав так голосно, що заглушав інші. Так виник рух cancel russian culture. Чимало міжнародних культурних інституцій справді припинили (тимчасово чи постійно) співпрацю з російськими діячами та виконання / демонстрацію творів росіян. Проте не бракувало й європейських культурних закладів та подій, що пропонували українським митцям взяти участь у подіях разом із представниками росії та білорусі. „Били у штангу” навіть дуже авторитетні в європейському культурному середовищі люди: наприклад, німецька міністерка культури Клавдія Рот із меседжем про „винен путін, а не Пушкін”, або ж українська диригентка О. Линів із постановкою опери Чайковського „Іоланта” в Болоньї у перші місяці широкомасштабного вторгнення. Усі ці ляпи оприявнили реальну ситуацію з міжнародним сприйняттям росії та ролі її культури, а також війни в Україні. З гіркотою і прикрістю ми усвідомили, що не існує жодного монолітного „європейського суспільства”, а Європа на рівні настроїв, стереотипів та усталених поглядів значно різноманітніша і строкатіша, ніж могло б видатись. У кожній країні – свої причини лояльності до російської культури та наративів. На жаль, треба ще попрацювати, аби європейські поціновувачі Толстого і Достоевського зрозуміли, що в росії нічого публічного не може існувати поза політикою. Що вже казати про культуру, яка майже на 100% являє собою пропагандистський

конструкт. російське лобі в європейській культурі не менш потужне, аніж у політиці, тож лупати цю скалу ми будемо довго. Але разом із тим прийшло усвідомлення важливості цієї роботи, адже сентимент деяких європейців до „великої російської культури” з початком великої війни став дуже серйозною загрозою для міжнародної підтримки України... Ми також вчергове переконалися, що культура під час такої страшної війни є інструментом і способом розуміння (та навіть, хоч і дуже обмеженого, впливу) на геополітичну ситуацію. Серед ключових майданчиків, на яких відбувається деколонізаційний поступ, минулого року виявилися міжнародні політико-дипломатичні та культурні поля: мистецькі події (виставки, кінофестивали, літературні ярмарки тощо), культурні саміти та асамблеї, музейні та культурні конференції тощо. Від перших тижнів широкомасштабного вторгнення український культурно-дипломатичний десант у різному складі відвідав рекордну кількість професійних міжнародних подій з однією метою – говорити про Україну і заради України. Пояснювати, про що і за що насправду ця війна, поглиблювати знання й розуміння про нашу державу на міжнародному рівні. Напевно, ключовою державною інституцією, що відзначилася в цьому напрямі, можна сміливо назвати Український інститут при МЗС, чия функція – розповідати про Україну в світі через її культуру. Міністерство ж культури та інформаційної політики поки більшою мірою долучається до чужих деколонізаційних практик, аніж ініціює власні. Проте міністр культури О. Ткаченко та його заступники регулярно відвідують особисто різноманітні міжнародні заходи (або ж вмикаються з онлайн-виступами), чим, безумовно, підвищують рівень репрезентації там України. Якщо докладно аналізувати процес деколонізації на рівні окремих мистецьких практик, то, певно, найкращим прикладом стане візуальне мистецтво. Українські музейники й мистецтвознавці багато років вказували на некоректні есплікації у світових музеях, проте К. Малевич, Д. Бурлюк, О. Екстер та інші так і лишалися там „російськими” митцями. Лише з початком широкомасштабної війни ці спроби відкоригувати музейні етикетки почали давати системні результати... І справа тут навіть не в тому, чи росіянином підписані Куїнджі та Малевич, а в тому, що, потягнувши за цю ниточку, міжнародна аудиторія може виявити росію культурно „голою”: виявиться, що й авангард не дуже „російський”, і ще безліч культурних імен та явищ привласнені. А там і до краху міфу про велич недалеко. Але поступ мистецько-музейної деколонізації дуже повільний і не відбуватиметься без російського спротиву... Ще за останній рік ми точно зрозуміли: якщо хочемо впливати на дискурс навколо україно-російської війни в Європі, то повинні посилювати там власне представництво, а не лише бути гостями. Відтак в 2022 році активізувалися розмови про нові закордонні культурно-дипломатичні українські представництва... Хай навіть цей процес не буде швидким, але це шлях до більш суб’єктного міжнародного українського представництва у світі і ще один спосіб посилити наш міжнародний голос». Докладніше:

<https://detector.media/infospace/article/208862/2023-03-13-dekonstruyuyuchy-imperiyu/>

До дня народження Т. Шевченка

У Дубаї відбулися VIII громадські Шевченківські читання в ОАЕ. – «Емірати сьогодні»

У Дубаї провели VIII громадські Шевченківські читання в Об'єднаних Арабських Еміратах, на які цього разу з різних еміратів ОАЕ з'їхалася рекордна за всі роки проведення громадських читань кількість українців. Докладніше:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3681806-u-dubai-vidbulisa-viii-gromadski-sevcenkivski-citanna-v-uae.html>

У Казахстані відбувся вечір пам'яті Тараса Шевченка

В Українському домі при Посольстві України в Казахстані на честь 209-ї річниці від дня народження Кобзаря відбувся вечір пам'яті видатного українського поета та художника. Докладніше:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3681745-u-kazahstani-vidbuvsya-vecir-pamati-tarasa-sevcenka.html>

Подолання наслідків русифікації та тоталітаризму

У двох населених пунктах Львівщини демонтують радянські пам'ятники. – Юлія Лаврук

У селі Межиріччя та в селищі Гірник у Червоноградському районі Львівщини мешканці вирішили прибрати два радянських пам'ятники на так званих братських могилах радянських солдатів. Зазначається, що буде потрібен дозвіл від Мінкульту або процедура виведення пам'ятника із переліку державних пам'яток. Докладніше:

<https://shotam.info/u-dvokh-naselenykh-punktakh-lvivshchyny-demontuiut-radianski-pam-iatnyky/>

Мовні питання

Понад 50% українців вважають недоречним створення культурних продуктів російською мовою

Близько 53% українців вважають недоречним для українських культурних діячів створювати свої продукти російською мовою. Про це свідчать результати загальнонаціонального опитування фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва. Найбільше думку про недопустимість російської мови в культурному просторі поділяють жителі західних та центральних регіонів України. На півдні та сході України так вважають третина громадян, натомість тут більш поширена думка, що створення російськомовного продукту може бути доречним за певних умов – якщо це рідна мова артистів, якщо на таку творчість є запит з боку аудиторії, та й, зрештою, з огляду на свободу творчості. Докладніше:

<https://chytomo.com/ponad-50-ukraintsiv-vvazhaiut-nedorechnym-stvorennia-kulturnykh-produktiv-rosijskoiu-movoju/>

Благодійність. Меценатство

У Києві відбудеться документально-музичний перформанс від Vidlik

Projects. – Анастасія Коропецька

У павільйоні кіностудії імені Олександра Довженка 18 й 19 березня пройде театрально-музичний перформанс «Безпечний простір» за участі А. Слепакова, А. Соколова (Walakos), А. Бармалія, а також Mariia & Magdalyna. За словами організаторів, музичний супровід – це електронна частина, написана Соколовим, й інструментальна, написана Бармалієм, а драматургічні тексти прозвучать голосами М. Іонової і Н. Голубцової (Mariia & Magdalyna), а також Слепакова. Усі кошти з продажу квитків буде направлено на підтримку розвитку кіностудії імені Олександра Довженка. Докладніше:

<https://www.the-village.com.ua/village/culture/culture-news/336977-u-kievi-vidbudetsya-dokumentalno-muzichniy-performans-vid-vidlik-projects>

Рок-гурт «Кому Вниз» відзначить свій ювілей двома благодійними концертами у Львові та Києві

Концерт гурту «Кому Вниз» із симфонічним оркестром Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка відбувся 13 березня у Львівській опері. Виступ з нагоди 35-річчя колективу транслювали на популярних інтернет-ресурсах, зокрема MEGOGO, офіційних сторінках у ютубі Lviv Media, «Кому Вниз» та КОНТАКТ UKRAINIAN TV. Також ювілейний благодійний концерт «Кому Вниз» у супроводі оркестру пройде у Києві. Його заплановано на 27 березня у Жовтневому палаці. Кошти скерують на дрони для ЗСУ. Докладніше:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3681758-rokgurt-komu-vniz-vidznacit-svij-uvilej-dvoma-blagodijnimi-koncertami-u-lvovi-ta-kievi.html>

Театр

Радикальна уява, або як виглядає утопія в сучасному театрі. Інтерв'ю з драматургинею Любов'ю Ільницькою. – Катерина Яковленко

Львів – одне з найперших міст, у яких почали ставити на сцені експериментальні вистави, що рефлексують про війну. Зокрема, ще наприкінці березня Театр «Варта» випустив прем'єру «Перший день війни», а в червні на сцені Театру Лесі відбулася прем'єра вистави-концерту Д. Захоженка «Imperium Delendum Est». Ще один з прикладів – театральна програма Jam Factory, яка протягом року продовжувала працювати з молодими драматургами та драматургинями. В інтерв'ю драматургиня, театральна кураторка, координаторка театральної програми Jam Factory Art Center Л. Ільницька розповідає про те, яким сьогодні є сучасний український театр та чого очікувати від того, що в одному місті зустрілися дві дуже різні традиції – Львова та Харкова. Докладніше:

<https://suspilne.media/412167-radikalna-uava-abo-ak-vigladae-utopia-v-sucasnomu-teatri-intervu-z-dramaturgineu-lubovu-ilnickou/>

Музика

Шевченківська премія-2023. Хто переміг у номінації «Музичне мистецтво»

Перемогу у номінації «Музичне мистецтво» отримали Т. Компаніченко, С. Охрімчук, С. Данилейко, Я. Крисько, М. Бережнюк за аудіоальбом «Пісні Української революції». Це спільний проєкт Українського інституту національної пам'яті, народного артиста Т. Компаніченка та гурту «Хорєя Козацька», присвячений 100-річчю Української революції. Докладніше про цей альбом:

<https://theclaquers.com/posts/11035>

Нова українська музика: найкраще за тиждень. – Макс Чухліб

Про нові треки українських виконавців. Докладніше:

<https://slukh.media/new-music/new-ukrainian-music-41/>

Що не так з дистрибутором Believe, який продовжує працювати в Україні та росії? Дослідження Molfar. – Яна Ільків

OSINT-спільнота Molfar продовжує серію публікацій про українські компанії, які досі не вийшли з російського ринку. Цього разу у центрі дослідження – українські музичні лейбли, які все ще пов'язані із російським ринком, а також французька компанія Believe Music. Докладніше:

<https://liroom.com.ua/music/molfar-believe/>

Візуальні мистецтва

В Антарктиді українські полярники організували інсталяцію, що нагадує про їхній дім. – Поліна Горлач

На станції «Академік Вернадський» українські полярники організували перший мистецько-освітній проєкт в Антарктиді – інсталяцію «Дім. Спогади». Про це 12 березня в Instagram розповів засновник і креативний директор українського бренду propro С. Балбек. Навколо будинку розмістили щити з фактами про Україну та станцію, а також символічними предметами на кшталт грудки чорнозему чи фрагмента вишиванки. Докладніше:

<https://suspilne.media/412596-v-antarktidi-ukrainski-polarniki-organizuvali-artinstalaciju-so-nagadue-pro-ihnij-dim/>

Кіномистецтво. Кінопрокат

Міжнародний кінофест короткого метра у Франківську отримав близько 600 заявок

В Івано-Франківську міжнародний фестиваль короткого метра 4:3 пройде у співпраці з Довженко-Центром. Учасники побачать спільну програму з фокусом на класичні українські стрічки ХХ століття. Прийом кіноробіт на міжнародний конкурс фестивалю короткого метра розпочався 6 березня. За тиждень організатори отримали близько 600 фільмів. Найбільше, а це майже 120 стрічок, надійшли з Ірану та Індії. «Нам залетів навіть фільм з росії, і тут зрозуміло, що він піде за російським кораблем», – зауважив програмний директор фестивалю О. Гойсан. Наразі конкурс для подачі робіт залишається відкритим. Для міжнародних конкурсантів з 13 березня подачу робіт

організовано на платній основі. Для українських конкурсантів вона буде увесь час безкоштовною. Фестиваль відбудеться у Івано-Франківську з 30 серпня до 3 вересня. Переможців обиратиме поважне міжнародне журі. Докладніше:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3681767-u-frankivsku-miznarodnij-kinofest-korotkogo-metru-provedut-spilno-z-dovzenkocentrom.html>

У мережі з'явився фільм про вокаліста гурту Reve ta Stohne Максима Остяка, який загинув на війні. – Яна Ільків

Платформа пам'яті Меморіал презентувала документальний фільм «Остін. Світ догори», що розповідає про активного учасника Революції Гідності, військового, митця й соліста гурту Reve ta Stohne М. Остяка. Загалом Меморіал відзняв вже майже два десятки документальних стрічок про загиблих. Докладніше:

<https://liroom.com.ua/news/ostin-svit-dohory-maksym-ostyak/>

«Рашизм і фашизм – це просто гра слів. Сутність та ж сама», – режисер фільму про становлення режиму в росії. – Марія Спалек

Наприкінці лютого на каналі харківського режисера та журналіста І. Піддубного «Robinson.TV» та ютуб-каналі 5 каналу відбулася прем'єра фільму-розслідування «Звичайний рашизм». За тиждень проєкт набрав понад пів мільйона переглядів і тисячі коментарів. Стрічку побудовано переважно на архівних кадрах, вона розповідає, як і чому росія перетворилася на фашистську державу та чому це саме фашизм, а не щось інше. Подано інтерв'ю з режисером. Докладніше:

<https://detector.media/community/article/208864/2023-03-13-rashyzm-i-fashyzm-tse-prosto-gra-sliv-sutnist-ta-zh-sama-rezhysler-filmu-pro-stanovlennya-rezhymu-v-rosii/>

«Діти бомбосховищ» – фільм, який варто показувати полоненим росіянам. – Марія Спалек

Фільм режисера Ю. Улибіна «Діти бомбосховищ» вийшов минулого місяця. Він складається з 10 епізодів тривалістю до 30 хвилин. Кожну серію присвячено окремій історії, що трапилася на Чернігівщині, в Ірпені, Харкові, Маріуполі, Миколаєві, Гуляйполі та Запоріжжі. Найчастіше героями стрічки є члени однієї родини – діти та їхні рідні, які були поруч із ними після повномасштабного вторгнення. Картину побудовано на монологах дітей і дорослих, що перериваються уривками з мирного домашнього відео, записів, що були зроблені після початку великої війни, та зйомками команди проєкту, які показують наслідки російської агресії. Кожна серія має англійські субтитри. Прем'єра відбулася на фейсбук-сторінці проєкту з кінодокументалістики I am Ukrainian, що декілька років тому започаткував автор. Станом на середину березня фільм набрав уже понад 5 мільйонів переглядів. Також «Діти бомбосховищ» виклали на ютуб-канал I am Ukrainian. Наприкінці лютого стрічку показав канал «Суспільне Культура». Як розповів Улибін, команда I am Ukrainian докладала багатьох зусиль, щоб «Діти бомбосховищ» за допомогою Суспільного показали і в Єдиному марафоні, але цього не сталося. Взагалі вийти

на українську телеавдиторію, за словами режисера, виявилось набагато складніше, ніж він очікував. І це попри те, що стрічку поширюють без жодних умов і, окрім оригінальної десятисерійної версії, вона має скорочену повнометражну та, навпаки, подрібнену на 10-хвилинні епізоди. Цей «твіттерний» формат зараз з успіхом транслює офіційний твіттер-акаунт Міноборони. Однак національної прем'єри досі не відбулося. Автор наголошує: «Прикро, адже, на мою думку, „Діти бомбосховищ” – один із найважливіших документальних проєктів про російсько-українську війну, і залишиться таким, скільки б ще не було знято. Він розповідає, як війна вплинула на дітей, які раптово опинилися в іншій жакливій реальності». Докладніше:

<https://detector.media/kritika/article/208906/2023-03-14-dity-bomboskhovyshch-film-yakyy-varto-pokazuvaty-polonenym-rosiyanam/>

Містичний трилер «Егрегор» вийде на великі екрани у квітні

Фільм режисера С. Капралова, сюжет якого розгортається навколо ордену Кінокефалів, вийде у кінотеатрах з 20 квітня. Картина має інтернаціональний акторський склад: головні ролі виконали американський актор Омрі Роуз, відомий своєю участю у картинах «Непогора» (2018) і «Ліга справедливості» (2017) та українська актриса театру і кіно О. Лавренюк – виконавиця головних ролей у фільмі «Dzidzio Контрабас» і серіалі «Кава з кардамоном». У стрічці знялися також Валерія Караман – партнерка Віллема Дефо і Роберта Патінсона у фільмі «Маяк» (2019) та Анджей Зелінський, відомий своїми ролями в серіалі «Ватага» виробництва НВО і фільмі «Піаніст» (2002) Романа Поланські. Окрім того, глядачі побачать зірку польського кінематографа – Данієля Ольбрихського, улюбленого актора всесвітньо відомих режисерів Анджея Вайди, Кшиштофа Зануссі та Єжи Гоффмана. Картину створено у копродукції компаніями Solar Media Entertainment (Україна), Wow And Axe (Польща), FishCorb Films (США) за підтримки Держкіно та Польського інституту кіно. Містичний трилер мав вийти на великі екрани 10 березня 2022 року, але через повномасштабне вторгнення росії в Україну реліз було перенесено. Докладніше:

<https://www.cinema.in.ua/mistychnyi-tryler-egregor/>

Мультфільм «Мавка. Лісова пісня» вийде у прокат більш як у 80 країнах

Держкіно анонсувало графік прокату українського мультфільму «Мавка. Лісова пісня» за кордоном. Зазначається, що у країнах Близького Сходу та Північної Африки прем'єра відбулася 2 березня. Водночас у Франції та Бельгії мультфільм вийде в прокат 29 березня, в Австралії та Новій Зеландії – 6 квітня, у Нідерландах – 19 квітня, в Італії – 20 квітня, В'єтнамі – 29 квітня, Хорватії, Боснії і Герцеговині, Албанії, Македонії та Косово – 27 квітня, а в Андоррі та Іспанії – 28 квітня. Також відомство повідомляє, що протягом травня відбудуться покази в Угорщині та Португалії (4 травня), а також Румунії (12 травня). Заразом у Сербії та Чорногорії глядачі зможуть завітати на анімацію «Мавка. Лісова пісня» 29 червня, у країнах Балтії та Польщі – 14 липня, а в Туреччині – 25 серпня. «Точні дати прем'єр на території США, Канади, Латинської Америки, а також у Південній Кореї, Монголії, Ізраїлі, Великій

Британії, Чехії, Словаччині, Болгарії, Кіпрі, Греції, Данії, Фінляндії, Норвегії, Швеції та в інших країнах буде анонсовано згодом», – зауважили у Держкіно. Докладніше:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3681935-multifilm-mavka-lisova-pisna-vijde-u-prokat-bils-ak-u-80-krainah.html>

Оскар-2023: Химерний пацифізм та назріла переоцінка. – Кромф Ігор

12 березня у лос-анджелеському кінотеатрі «Долбі» відбулася 95-та церемонія вручення премії «Оскар». Автор розповідає про те, хто за що та як отримував статуетки Американської кіноакадемії. Серед іншого, зазначає: «Позиція „Оскара” щодо війни виглядає щонайменше дивно. З одного боку, керівництво премії відмовляє президенту В. Зеленському у зверненні до кіноспільноти, а також ігнорує документальний фільм про дитячий будинок на Донбасі „Будинок зі скалок” Сімона Леренга Вільмонта. З іншого – вручає щонайменше два „Оскари” антивоєнному кіно: екранізації роману Еріха Марії Ремарка „На Західному фронті без змін” Едварда Бергера та антиутопічному і макабричному анімаційному фільму Гільєрмо Дель Торо „Піноккіо”, який засуджує фашизм, тоталітаризм та мілітаризм. Така позиція виглядає досить лицемірно. Тому що з одного боку кіноакадеміки ніби маніфестують важливість антивоєнної та антитоталітарної повістки, а з іншого – відмовляються говорити про реальну масштабну війну в Європі та реальний авторитарний диктаторський режим, який її розпочав. Пояснення, що „Оскар” нібито неполітична трибуна теж дивне. І мова навіть не про те, що в наш час інформаційного суспільства будь-яке висловлювання апріорно політичне. Оскарівська трибуна неодноразово ставала майданчиком для політичних висловлювань та маніфестацій. У 1970-х неодноразово засуджувалася війна у В’єтнамі. На початку 1990-х Річард Гір засуджував вторгнення Китаю в Тибет. На початку 2000-х Хаяо Міядзакі взагалі відмовився від „Оскару” на знак протесту проти війни в Іраку. Тому говорити про „Оскар”, як неполітичну трибуну досить химерно. Взагалі вся ця історія нагадує, що Голлівуд часто здатен до подвійних стандартів: з одного боку є цінності, а з іншого – гроші». Докладніше:

<https://liroom.com.ua/films/oscar-2023/>

Це не їхня війна, – чому на Оскарі-2023 проігнорували Україну. – Наталія Гулій

Подано коментар української продюсерки та сценаристки А. Паленчук. Вона звернула увагу на те, як пересічні американці відгукуються про героїзм українського народу, але наголосила, що для Американської кіноакадемії – це не тема № 1. За її словами, Україна, на жаль, вже не на перших шпальтах. «Я думаю, що все ж таки український дипломатичний фронт має працювати, можливо, ще більше. Адже, в цьому році в номінації був фільм „Будинок зі скалок” – копродукція за участі України. І, на жаль, була дуже обмежена промокампанія цього фільму через фінансування. Промокампанії Оскара – це мільйонні кампанії, які вкладають виробники чи дистрибутори щодо просування фільмів саме для кіноакадеміків та американського ринку. Над цим треба працювати», – зазначила вона. Паленчук вважає, що цьогорічному Оскару якщо

і треба було більше акценту зробити на Україні, то ця пропозиція мала виходити з України. «Зі мною, як з продюсеркою, яка відповідала на зйомки фільму „RRR” в Україні, за весь час оскарівської кампанії ніхто з Держкіно не зв’язався. А Держкіно – це той орган в Україні, який має просувати українську кіноіндустрію. І вони могли використати й те, що „Будинок зі скалок”, номінований на Оскар, і те, що фільм „RRR”, номінований на Оскар і який частково знімався в Україні, для промоції України й для представлення більше українського контексту на такій визначній премії як Оскар», – підсумувала вона. Докладніше:

https://kino.24tv.ua/oskari-2023-ne-pidtrimali-ukrayinu-ne-zgadali-viynu-prichini_n2273330

На західному «кінофронті» – без змін: як пояснити ганьбу та лицемірство на Оскарі-2023. – Костянтин Довгань

Роздуми автора щодо цьогорічної церемонії вручення нагород Американської кіноакадемії. Докладніше:

https://24tv.ua/shho-ne-tak-oskarom-2023-chomu-nagorodili-navalnogo-ne-dali-slovo_n2273005

російська пропаганда діє, – продюсер пояснив, чому український фільм не переміг на Оскарі. – Марія Касій

Український режисер А. Сафаров, який працював над фільмом «Будинок зі скалок», відреагував на переможців Оскара-2023. Він підкреслив, що потрібно не ображатися, а продовжувати боротьбу. Докладніше:

https://kino.24tv.ua/oskar-2023-prodyuser-budinku-zi-skalok-vidreaguvav-peremogu-navalniy_n2272876

Розчарування бутербродом. Медійники та політики відреагували на вручення «Оскара» фільму про Навального. – Гала Склярєвська

Наведено коментарі лінійного продюсера та другого режисера стрічки «Будинок зі скалок» А. Сафарова, представника Офісу президента М. Подоляка, продюсера О. Гладушевського та багато ін. Докладніше:

<https://ms.detector.media/trendi/post/31387/2023-03-13-rozcharuvannya-buterbrodom-mediynyky-ta-polityky-vidreaguvaly-na-vruchennya-oskara-filmu-pro-navalnogo/>

«Оскар – 2023»: Я нікому нічого не винен. – Лена Чиченіна

«Після повномасштабного вторгнення у багатьох людей з’явився принцип: якщо сварись із кимось у соцмережах – сварись, але за це задонатуй на армію. Хороший принцип: гарантує регулярні перерахування. З Оскарми можна влаштувати щось схоже: обурюється рішенням американських кіноакадеміків – підіть у кінотеатр і подивіться „Будинок зі скалок”. Стрічка вийшла у прокат 9 березня й аншлагів я не бачила. Будьмо відвертими, фільм масово почали обговорювати лише після оскарівської „зради” – до цього почути якийсь розголос було складно. Чого ми тоді вимагаємо від американців? Ситуація із цьогорічною оскарівською церемонією є певним тестом: як для західного суспільства, так і для українського. Як на мене, цей тест великою

мірою провалено. І складність у тому, що робота над помилками може бути дуже болючою, тому не всі згодяться її починати... Тема впливу росіян на американське кіно поступово переходить із розряду конспірології у щось більш конкретне. Як із торішнім хітом „Топ Ган. Меверік”, який нині обговорюють у контексті його тіншового інвестора, російського олігарха Риболовлева. Йдеться не лише про фінансування стрічки, а й про вплив на її зміст – начебто на прохання Риболовлева із сюжету викинули лінію з несимпатичними росіянами. На думку видання Los Angeles Times, олігарх міг давати гроші й на наступні частини „Місії нездійсненої”. Не одного разу виникали розмови про начебто потужний вплив росіян на Netflix. Але все це, схоже, обговорюють не настільки серйозно, як мали б. Хоча б з огляду на те, що у 2022 році світ уже остаточно мав би переконатися, що російські пазурі – небезпечна штука. Ну а що ж ми, українці? Прочитавши вранці новини, багато з нас почали активно писати про „оскарівську зраду”. Як, мовляв, ці кіноакадеміки можуть бути настільки недалекими? Чи наївними? Або ще гірше – вони продалися росіянам!.. На жаль, „Будинок зі скалок” не просували як слід і під час оскарівських перегонів, а легковажити цим не можна. Промоція – надзвичайно важлива, а у нашого фільму навіть не було американського дистрибутора. За „Навальним” же стояли НВО Max і CNN Films. Напевне, Україна могла б долучитися і спрямувати достойне фінансування на рекламу „Будинку зі скалок”. Але у наших профільних органів є інші проблеми. Держкіно бореться з Довженко-Центром, а Мінкульт переймається більше інформаційним питанням, ніж культурним. У нас спрямовують скажені суми на фінансування російськомовних телеканалів, які досі мають на меті вкласти щось у мізки росіян. Для різних „оскарів” грошей не лишається. Іншою „оскарівською” великою зрадою є те, що В. Зеленського вже вдруге не запросили виголосити промову на церемонії. Навіть згадки про війну в Україні на цьому заході звелися до мінімуму. Минулого разу, до речі, цього акценту було трохи більше, але росію як агресорку навіть не згадували, не кажучи вже про засудження. Як на мене, це яскравий показник і тема для роздумів. Та в цій ситуації наш президент мав би згадати власну фразу: „Я нікому нічого не винен!”. От і члени американської кіноакадемії нічого не винні ані самому Зеленському, ані українцям. Це їхня країна, їхня церемонія та їхня справа: кого запрошувати та кого нагороджувати. До того ж у вітчизняній кіногалузії нині є щонайменше кілька серйозних проблем і навіть загроз, тому спільнота із радістю послухала б промову президента на ці теми. Щонайменше, президент міг би записати відео із закликом іти до кінотеатрів і дивитися „Будинок зі скалок”. Стрічку „Земляни” він же радив – і це мало ефект. Чому б не зробити це традицією?.. Зрештою, варто усвідомити: тим, як культура України представлена у світі, варто перейматися. Але водночас не робити страшної трагедії та „зради” з того, що десь там фільм про Україну не отримав нагороди. Навіть якщо вона – одна з найпрестижніших у світі. Значно дієвіше виробляти та пропонувати те, що будуть хотіти нагороджувати. Що будуть високо оцінювати й цікавитися через те, що це талановито, яскраво та добре прорекламовано. Як ми вже пересвідчилися, лише так можна викликати щире зачарування, а не формальне співчуття». Докладніше:

<https://detector.media/infospace/article/208893/2023-03-13-oskar-2023-ya-nikommu-nichogo-ne-vynen/>

Цинізму немає меж: російський режисер, нагороджений путіним, зніме фільм про дітей з Бахмута. – Наталія Гулій

російський режисер О. Молочников планує зняти фільм про дітей з Бахмута, які постраждали від війни. Минулого року він знімав серіал у росії, а тепер живе в Нью-Йорку і має американський паспорт. Про це у своїх соцмережах написали українські режисери І. Сауткін та І. Цілик. Ба більше, Молочников звернувся до Сауткіна із пропозицією попрацювати на проєкті. Українець йому підіграв, отримав сценарій і записав їхню аудіорозмову. Цілик назвала цю історію «брудною» та «етичним злочином». Сам Молочников звернувся до українських підписників в інстаграмі й написав, що збирає історії «про дітей у цей страшний рік». «За сприяння не дуже загадкових соперників, невдовзі на костях та розірваних тілах дітей відбудеться зйомка російського режисера Молочникова. Плакатна короткометражна робота про дітей Бахмута. Зйомки заплановано на 16–18 березня. Зніматимуть вони у реальних розвалинах», – написав Сауткін. За словами Цілик, Молочников з оператором уже в Україні й намагається швидко зібрати українську команду та провести зйомки в реальній локації – зруйнованому домі. «От тільки інформація про те, що режисер – росіянин, чомусь переважно приховується від потенційних учасників. Колеги, будьте обережні!», – доповнила вона. Як виявилось, Молочников заявив, що має підтримку Офісу президента України та отримав прескарти для себе та оператора. «Чому ці люди мають підтримку від Офісу президента. Чому? І це на тлі того, що ми шукаємо гроші на свої проєкти по всьому світові та на кожному кроці маємо доводити що маємо право на життя...», – наголосив Сауткін. До того ж Цілик припустила, що батьки учасників його проєкту не знають про те, хто автор сценарію. «Після мого попереднього посту мені написала в приват одна з таких шокованих мам. Вона поняття не мала, для кого знімає акторські проби. Пізніше моя приятелька, кастинг-директорка, написала мені, що отримала таку ж інформацію від іншої мами. Тобто це не помилка, а тенденція», – зауважила вона. Минулого року цей режисер зняв російський серіал «Монастырь». Також він тішиться перемозі «Навального» на Оскарі. У 2017 році отримав почесну грамоту від путіна за заслуги у розвитку вітчизняної культури та мистецтва. Докладніше:

https://kino.24tv.ua/rosiyskiy-rezhiser-znime-film-pro-ditey-bahmuta-podrobitsi_n2273118

Просвітництво

У театрі в Цюріху створили Ukrainian kiosk: першою гостею стала Оксана Забужко. – Ганна Щокань

У театрі Schauspielhaus Zürich у швейцарському Цюріху з'явився Ukrainian kiosk – постійний майданчик для обміну думками про історію та культуру України. Першою гостею стала письменниця О. Забужко. Про це повідомив колишній очільник київського Театру на лівому березі режисер С.

Жирков. Він пояснив, що давно співпрацює з театром. Ідея створити майданчик для обговорень виникла під час підготовки нового спільного проєкту. «Театр у Цюріху є моїм великим партнером – у грудні 2022-го тут відбулися великі гастролі Театру на лівому березі [з виставою] „Погані дороги”. Це ще була моя домовленість, і я дуже вдячний, що театр привітно прийняв лівобережців. А буквально два тижні тому тут почалися репетиції нового нашого проєкту з Павлом Ар’є – вистави „Антигона з Бучі”. Паралельно з цим запропонував театру зробити українське фойє, а по-німецьки це Ukrainian kiosk – де ми могли би підіймати важливі теми, робити обговорення, давати можливість швейцарській аудиторії зрозуміти нас, і давати можливість українській аудиторії, яка також зараз тут, відчувати себе вдома, отримати цей зв’язок», – поінформував Жирков. Модерували зустріч Жирков та Катінка Деккет – головна драматургиня театру Цюріха. Після читання оповідання О. Забужко «Сестро, сестро» письменниця спілкувалася з публікою. «Питання були про нашу історію, про нашу ідентифікацію, про війну. Головна теза зустрічі – що український народ і культура нарешті входять повноправно в європейський культурний контекст не як придатак до „великої руської культури”, а як окреме мистецтво. Зацікавленість нашими темами тут є надзвичайно великою. Єдине, що нам не можна зупинятися, а це лише початкові кроки наші в світі. Мусимо активно над цим працювати. Важливо мати таке представництво, давати таким людям слово в Європі», – каже Жирков. Наголошує, що попри часті розмови про втому від України – він не спостерігає такої проблеми. «Ніякої втоми від України немає. Інша справа, що ти маєш постійно думати, з якою аудиторією ти говориш, і що ти говориш. Умовно кажучи, з німцями й поляками – це одні розмови. З австрійцями й швейцарцями – розмови відмінні і за своїм градусом, і навіть за тими тезами, якими ти це говориш. Це треба усвідомлювати. Є речі, які не треба пояснювати литовцям, полякам, чехам, а є теми, які потрібно для умовних німців поглиблено пояснювати й обговорювати. Тож я не відчуваю втоми від України – навпаки відчуваю цікавість. Думаю, що наше завдання буде в якийсь момент перехопити ініціативу – і почати говорити не просто про війну, а почати говорити про себе. Стати частиною європейського дискурсу, але для цього потрібні великі зміни всередині нашої країни, які ми чомусь не хочемо робити – але це зовсім інше питання», – зауважує Жирков. «Антигона з Бучі», яку зараз готують у Цюриху, це історія про швейцарську фотографію, котра на кілька днів потрапляє в Бучу після деокупації, історія про її досвід. Там є документальні свідчення й історії, які автори збирали й документували. Прем’єру заплановано на 4 травня. Джерело:

<https://life.pravda.com.ua/culture/2023/03/13/253316/>

Охорона культурної спадщини

Флешмоб із популяризації нематеріальної спадщини охопив всю Україну – МКІП

Флешмоб, присвячений нематеріальній спадщині України, охопив міста від Донеччини до Хмельниччини, інформує пресслужба Міністерства культури та інформаційної політики. У відомстві нагадали, що у межах флешмобу всі

охочі змогли поділитися світлинами нематеріальної спадщини свого регіону або улюбленого об'єкта. Докладніше:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3681960-flesmob-iz-popularizacii-nematerialnoi-spadsini-ohopiv-vsu-ukrainu-mkip.html>

Бібліотечна справа. Читання

З'явилася мапа просторів із українськими книжками за кордоном

У межах проекту Ukrainian Bookshelves Worldwide створено мапу з 388 просторами за кордоном, де розміщено українські книжки. Мета спецпроєкту: підтримати зусилля організаторів ініціатив із репрезентації українських книжок за кордоном; розповісти про їхню роботу і виклики, з якими вони зіштовхуються; зробити їхній досвід корисним для тих, хто збирається створити українську книжкову полицю у своєму місті, організації, закладі або ж покращити роботу вже наявної, хоче допомогти українським книжкам бути доступнішими за кордоном. Наразі на мапі представлено простори з 22 країн світу: Австрія, Бельгія, Греція, Іспанія, Італія, Канада, Латвія, Литва, Молдова, Нідерланди, Німеччина, Польща, Південна Корея, Португалія, Республіка Кіпр, Румунія, Словаччина, Угорщина, Фінляндія, Франція, Чехія, Швейцарія. Докладніше:

<https://chytomo.com/z-iavylasia-mapa-prostoriv-iz-ukrainskymy-knyzhkami-za-kordonom/>

Релігія

В УПЦ МП заявили, що не підуть із Лаври. – Таня Матяш

Намісник Свято-Успенського монастиря УПЦ МП, який поки що займає частину Києво-Печерської лаври, митрополит Павло наголосив, що має намір «до останнього відстоювати свої права» і не звільняти територію Лаври. Павло підкреслив, що «починається Апокаліпсис» та розкритикував українську владу та Православну Церкву України. Він також поскаржився на персональні санкції, які було запроваджено проти нього, і сказав, що він не має нічого, «окрім однієї машини і хати». Джерело:

https://lb.ua/society/2023/03/13/548724_upts_mp_zayavili_shcho_pidut_iz_lavri.html

Культура національних меншин. Закордонні українці

На фестивалі в Малайзії представили українську культуру та кухню

Посольство України в Малайзії та Українська Культурна Асоціація представили українську культуру та традиційні українські страви в рамках фестивалю Experience Francophonie, який організувало Посольство Франції у Малайзії з нагоди місяця Франкофонії та відзначення Міжнародного дня Франкофонії у 2023 році. Докладніше:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3682186-na-festivali-v-malajzii-predstavili-ukrainsku-kulturu-ta-kuhnu.html>

***

На сторінках Верховної Ради поширили фейк про українську мову. – Юлія Поліковська

На офіційній сторінці Верховної Ради України у соцмережі Facebook у неділю опублікували допис про те, нібито українська мова у 1934 та 1991 роках посіла третє місце на конкурсі мов, мовляв українцям є чим пишатися. Проте після критики, допис видалили. Про це повідомила медіаекспертка, фактчекерка, засновниця проекту «Нота Єнота» А. Романюк. «Після лавини критики стосовно того поста на сторінці Верховної Ради, а скріншоти з ним запостили десятки блогерів та організацій, серед яких Інститут Масової Інформації та WAS, він містичним чином зникає. Так-так, його просто видаляють. І це одна з моїх основних претензій до smm-ників відомства: після того, як ви запостите фейк, вам на це вказують, ви просто його видаляєте і робите вигляд, що нічого не було», – написала вона. Романюк також розповіла, що мала онлайн-дискусію із керівником пресслужби ВР Т. Пастушенком, який послався на сайт «Європейський день мов 26 вересня» Європейського центру сучасних мов Ради Європи як на першоджерело згадуваної інформації. Медіаекспертка пояснила, що інформація на цьому сайті не є таким джерелом, адже не має детальної інформації про сам конкурс. «Ймовірно, розділ про українську мову наповнювали українці і просто додали цю інформацію, яку чули у школі. Не більше, не менше, – зазначила Романюк. – Першоджерела конкурсу мов ні у 1934, ні тим паче 1991 року немає. Бо конкурсу мов не було». За її словами, це «бородатий» фейк, цей міф уже детально розбирали раніше. Докладніше:

<https://ms.detector.media/sotsmerezhi/post/31388/2023-03-13-na-storinkakh-verkhovnoi-rady-poshyryly-feyk-pro-ukrainsku-movu/>

Литва зобов'язує інтернет-провайдерів обмежити доступ до російських телеканалів

Литовська комісія з радіо та телебачення зобов'язала інтернет-провайдерів заблокувати IP-адреси, щоб запобігти подальшому перегляду російських телеканалів, які потрапили під санкції Євросоюзу. Докладніше:

<https://www.radiosvoboda.org/a/news-lytva-internet-provaydery-rosiiski-telekanaly/32316002.html>

Компанія Apple презентувала застосунок для прослуховування класичної музики. – Юлія Поліковська

Компанія Apple презентувала застосунок для класичної музики – Apple Music Classical. Його можна буде завантажити в App Store із 28 березня. Слухачі зможуть обирати для прослуховування з-поміж понад 5 мільйонів треків: від всесвітньо відомих шедеврів до нових релізів та ексклюзивних альбомів. Для цього сформовано сотні списків відтворення Essentials, також передбачено самостійний пошук у каталозі за композитором, твором, диригентом. Докладніше:

<https://ms.detector.media/trendi/post/31370/2023-03-10-kompaniya-apple-prezentovala-zastosunok-dlya-proslukhovuvannya-klasychnoi-muzyky/>

Випуск підготував
головний бібліограф Інформцентру з питань культури та мистецтва;
тел.: 093-415-89-30
електронна адреса: info_nplu@ua.fm